

תורת חיים

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש -
הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

הטעם שאמר לשון 'והגדת' שהוא לשון קשה

**'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה ה' לי
בצאתי ממצרים': (שמות יג, ה)**

מקשה רבנו האור החיים זלה"ה: מהו הלשון 'והגדת לבנך', ומדוע לא אמר 'ואמרת לבנך', שהרי מצאנו בחז"ל ש'הגדה' הוא לשון 'דברים קשים בגידים', ומדוע יש צורך בלשון קשה כאן. ומקשה עוד מהו 'ביום ההוא'.

ומתיר רבנו האור החיים זלה"ה: ש'והגדת' בא לרמז על מה שאיתא בגמרא 'מתחיל בגנות ומסיים בשבח', דהיינו שמתחלה אמר 'מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו', ועל זה אמר לשון 'והגדת' דברים קשים בגידים, ולאחר מכן אמר 'לאמר' לשון אמירה רכה, והיא המשך ההגדה שהם דברים משמחים את הלב. ואמר עוד 'ביום ההוא', שבא לרמז על הלילה הזה, ליל שמורים, שהוא בחינה של לילה כיום יאיר. וגם זה בכלל מה שצריך שיאמר לבניו שיגיעו שהלילה הזה האיר לישראל כמו יום.

בפסוק נרמזו חמשה נסים שארעו לישראל בלילה הזה

**ליל שמרים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה
הזה לה' שמרים לכל בני ישראל לדרתם: (יב, מב)**

רבנו האור החיים הקדוש זלה"ה מבאר:

- י. ש. רמז בפסוק זה על חמשה נסים מפלאים שזמנם בלילה הזה, והם:
- א. בימי אברהם, כשהכה את ד' מלכים (בראשית יד, טו) 'ויחלק עליהם לילה'.
- ב. יציאת מצרים, דכתיב (שמות יג, כה) 'ויהי בחצי הלילה'.
- ג. בימי חזקיה, כשהכה גבריא' את מחנה סנחריב, דכתיב (מלכים ב' יט, לה) 'ויהי בלילה ההוא'.
- ד. בימי מרדכי ואסתר (אסתר ו, א) 'בלילה ההוא נדדה שנת המלך'.
- ה. עת הגאולה העתידה.

ועתה מבאר רבנו איך כל חמשה נסים גדולים אלו רמוזים בפסוק זה:
כנגד נס אברהם אמר ליל שמורים הוא לה', כי באמצעות הנס נתגלת אמנתו יתברך כאומרו ז"ל (ב"ר מב) שיש מהאמות שלא היו מאמינים בנס הצלתו מאור כשדים והאמינו בנס הכאת ד' מלכים.

וכנגד מצרים אמר להוציאם מארץ מצרים.

וכנגד נס חזקיה אמר 'הוא הלילה' הידוע לכם כרשום בדברי הנביא ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך וגו'.

וכנגד נס מרדכי ואסתר שנאמר שם 'בלילה ההוא' אמר 'הזה לה'.

וכנגד הגאולה העתידה אמר 'שמורים לכל בני ישראל לדורותם', פרושו לסוף הדורות בעגלא ובזמן קריב.

פניני שמשון

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

ליל פסח האיר כמו אור היום בתקופת תמוז

והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחודש הזה ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים (שמות יב, ו) מדרש ילקוט (פרשת בא רמז קצח) 'והיה לכם למשמרת' (שמות יב, ו) מפני מה הקדים הכתוב לקיחתו של פסח לשחיטתו ארבעה ימים, היה רבי מתיא בן חרש אומר, הרי הוא אומר (יחזקאל טו, ו) 'ואעבר עליך' וכו', הגיעה שבועה שנשבע הקדוש ברוך הוא לאברהם שיגאל את בניו, ולא היה בידם מצוות וכו', שנאמר (שם פסוק ז) 'ואת ערם ועריה', עריה מן המצוות, ונתן להם הקדוש ברוך הוא שתי מצוות, דם פסח ודם מילה, שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר 'ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיוך ואמר לך בדמיוך חיי' וכו', ורש"י עליו השלום הביא על הפסוק (שמות יב, ו) מדרש הנ"ל, והוסיף בו שמלו באותה הלילה.

הקשו המפרשים, איך מלו בלילה, והלא אפלו מילה שלא בזמנה היא דוקא ביום (ש"ע יו"ד רסב סע"א).

ויש לומר, דאף במל בלילה יש מי שסובר, בדביעבד יצא (עיין ב"י יו"ד רסב א; ש"ד שם סק"ב), וכל שעת הדחק כדביעבד נמי.

ועוד יש לתרץ בדברי הזהר (פרשת בא לח א), דקאמר, ההוא ליליא דנפקו ממצרים איתנהירת בתקופת תמוז - הלילה ההוא שיצאו ממצרים, האיר כימי תקופת תמוז, דכתיב (תהלים קלט, יב) 'ולילה כיום יאיר'. וצדקו דברי רש"י שמלו באותה הלילה, לפי שהיתה מאירה כמו יום. (פרשת בא אות ט)

**מכיון שיצאו ישראל ממצרים קדם זמנם
על פן נגזר עליהם לבא בגליות אחרות**

ידוע שאם ישראל היו משתהים במצרים עד תם זמנם של ארבע מאות ושלשים שנים, לא היתה שום אמה ולשון שולטת בהם לעולם, אמנם, מפני שיצאו קדם זמנם, הצרכו לבא בגליות אחרות. והקדוש ברוך הוא הקרה לעשות כן לטובתם, כי ראה שכבר היו כמעט נטמעים במ"ט שערי טמאה, ולכן מהר להוציאם.

ולרמז לזה סדר הכתוב 'על מצות ומררים יאכלהו', והתנא נמי סדר מצה זו קדם מרור זה, אף על פי שהמצה זכר לחרות והמרור זכר לשעבוד, להודיע לנו, שבשביל שאז אכלו מצות דוקא על ידי שהקרהו לצאת בחפזו, שבביל כך יש לנו מרורים אחרים, דהיינו גליות אחרים, ודיק קרא למימר 'מררים', לשון רבים, ולא אמר 'מרור', כדי לרמז לגליות אחרים.

ולכן מהכנים אנו ביום טוב זה, שנקרא פסח על שם הדלוג והפסוח, לעשות כמה דברים זכר לשעבוד, יען כי הפסוח והדלוג גרם לשעבודים אחרים, מה שאין כן בשאר המועדים, שאף על פי שהם זכר ליציאת מצרים, מכל מקום אין ענין להזכיר שם השעבוד והגלות. (הגדה של פסח אות א)

לקבלת הגליון במייל: zera277@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידכונים: 02-80-80-600

נערך ע"י המחנך הרב יגון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאשקעס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450

יז"ל ע"י זרע שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרכנתי (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלוחה 3

זכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומזוני וכל טוב סלה כהבטחתו בהקדמת ספריו.

